

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม/สารสนเทศ (Information) ที่เกี่ยวข้อง

การผสมเทียมเป็นกระบวนการหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในอุตสาหกรรมการผลิตสุกรในปัจจุบัน โดยทั่วไปการผสมเทียมจะนิยมเจือจางน้ำเชื้อที่รีดได้จากพ่อสุกรด้วยสารละลายเจือจาง (extender) สามารถนำไปใช้ในการผสมเทียมได้ทันที หรือจะนำไปเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิประมาณ 16-20 องศาเซลเซียส เพื่อนำไปใช้ภายหลัง โดยจะสามารถเก็บได้เพียง 3-5 วัน ขึ้นกับชนิดของสารละลายเจือจางที่เลือกใช้ ข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาการเก็บรักษาที่สั้นนี้ ทำให้ไม่สามารถเก็บรักษาคุณภาพน้ำเชื้อจากพ่อสุกรที่มีลักษณะทางพันธุกรรมที่ดีให้คงสภาพไว้ก่อนถึงระยะเวลาการผสมที่ยาวนานได้ ดังนั้นเพื่อให้การเก็บน้ำเชื้อจากพ่อสุกรที่มีลักษณะพันธุกรรมที่ดีทำได้ในระยะเวลาที่ยาวนานขึ้น ลดค่าใช้จ่ายจากการขนส่งพ่อสุกรหรือน้ำเชื้อพ่อพันธุ์จากต่างประเทศ ลดความเสี่ยงต่อการกระจายโรคติดต่อ เพิ่มระยะเวลาใช้งานน้ำเชื้อของพ่อพันธุ์ให้มากกว่าการใช้งานพ่อสุกรจริง เนื่องจากพ่อพันธุ์มีอายุการใช้งานสั้น (ไม่เกิน 3 ปี) ตลอดจนเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากน้ำเชื้อพ่อพันธุ์สายพันธุ์แท้ (purebred) ให้ได้มากที่สุด เทคโนโลยีการแช่แข็งตัวอสุจิ (frozen semen) จึงได้ถูกนำมาใช้ในการผลิตสุกร

เทคโนโลยีในอุตสาหกรรมผลิตโค โดยใช้การผสมเทียมด้วยน้ำเชื้อแช่แข็งได้รับความสำเร็จเป็นอย่างมาก แต่ในสุกรมีข้อจำกัดในหลายด้าน ได้แก่ ความต้องการปริมาณตัวอสุจิที่มากในการผสมเทียมต่อ 1 ครั้งของการผสมและความยากของกระบวนการแช่แข็งน้ำเชื้อ (Bathgate et al., 2008) เนื่องจากเยื่อหุ้มตัวอสุจิ (plasma membrane) ของสุกรค่อนข้างไวต่อการแช่แข็ง และถูกทำลายระหว่างการแช่แข็ง ทำให้อัตราการอยู่รอด (survival rate) หลังการแช่แข็งของตัวอสุจิก่อนข้างต่ำ และมีชีวิตอยู่ก่อนข้างสั้น (Einarsson and Viring, 1973) ซึ่งอาจเกิดจากหลายสาเหตุด้วยกัน ได้แก่ การเกิดผลึกน้ำแข็งในตัวอสุจิ การเกิด cooling shock ในช่วงที่มีการลดอุณหภูมิอย่างรวดเร็วทำให้การเคลื่อนที่ไปทางด้านข้างของฟอสโฟไลปิดที่เยื่อหุ้มเซลล์ลดลง และทำให้เกิดการแยกตัวของไขมันซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแบบผันกลับไม่ได้ของโปรตีนที่เยื่อหุ้มเซลล์ (Barrios et al., 2000) และการเพิ่มขึ้นของอนุมูลอิสระ (Free radicals, Oxidants, Reactive Oxygen Species) ชนิดต่างๆ (Aitken and Clarkson, 1988) ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลให้เยื่อหุ้มเซลล์มีความชุ่มน้ำลดลง (decrease fluidity) เกิดการแตกตัวของสายดีเอ็นเอ ลดความสามารถในการรวมตัวกันของอสุจิและไข่ในการเกิดการปฏิสนธิ เนื่องจากตัวอสุจิของสุกรมีโครงสร้างบริเวณผิวเซลล์เป็นชั้นไขมัน ซึ่งมีความไวต่อการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิมาก (Nakatsukasa et al., 2001) เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงเยื่อหุ้มเซลล์ของตัวอสุจิจะทำให้

ความสามารถในการมีชีวิตของตัวอสุจิลดลง (Barrios et al., 2000) และทำให้อัตราการผสมติดต่ำกว่า น้ำเชื้อสด 20-30% (Johnson et al., 2000) อัตราการตั้งท้อง และจำนวนลูกต่อครอก ที่ต่ำกว่าการผสม เทียมด้วยน้ำเชื้อสดหรือน้ำเชื้อแช่เย็นด้วย (Einarsson and Viring, 1973; Eriksson et al., 2002)

อนุมูลอิสระในน้ำเชื้อนั้นสามารถเกิดขึ้นได้ในสภาวะปกติจากการเมตาบอลิซึมของ ออกซิเจนโดยจะอยู่ในรูป Reactive oxygen species (ROS) ซึ่งเป็นสารอนุมูลอิสระที่มีคุณสมบัติในการ เป็นตัวออกซิแดนท์สูง ประกอบด้วย ซูเปอร์ออกไซด์แอนไอออน (superoxide anion, $O_2^{\cdot-}$), ไฮโดรเจนเพอร์ออกไซด์ (hydrogen peroxide, H_2O_2), เพอร์ออกซ์ซิดัล (peroxyl radicals) และ ไฮดรอกซ์ซิดัล (hydroxyl radicals, $HO^{\cdot}$) ในสภาวะปกติจะพบสารอนุมูลอิสระในน้ำเชื้อได้ในปริมาณ เล็กน้อย เนื่องจากในน้ำเลี้ยงเชื้อ (seminal plasma) มีสารต้านอนุมูลอิสระเป็นองค์ประกอบทำให้เกิด ความสมดุลขึ้น ซึ่งเป็นผลดีในการช่วยกระตุ้นการเกิดปฏิกิริยาเคมีของตัวอสุจิ กระตุ้นการเกิด การยึดเกาะกันของตัวอสุจิกับชั้น zona pellucida ของไข่ และเป็นสารช่วยกระตุ้นการเกิดปฏิกิริยา acrosome reaction อย่างไรก็ตามเมื่อนำน้ำเชื้อมาผ่านขั้นตอนต่างๆ ในกระบวนการผลิตน้ำเชื้อแช่แข็ง จะทำให้ปริมาณของน้ำเลี้ยงเชื้อลดลง ส่งผลให้ปริมาณสารต้านอนุมูลอิสระลดลงด้วยเช่นเดียวกัน ทำให้เกิดการเพิ่มสูงขึ้นของอนุมูลอิสระในน้ำเชื้อซึ่งสามารถก่อให้เกิดอันตรายกับตัวอสุจิได้ โดยพบว่าการมีระดับสารอนุมูลอิสระที่มากเกินไปจะส่งผลให้เกิดปฏิกิริยาออกซิเดชันของลิพิด (lipid peroxidation) ที่บริเวณเยื่อหุ้มเซลล์อสุจิซึ่งมีกรดไขมันเป็นองค์ประกอบหลักส่งผลให้เยื่อหุ้มเซลล์มีความหนืดลดลง (decrease fluidity) และพบการแตกออกของสายดีเอ็นเอ (DNA fragmentation) การเกิดปฏิกิริยาออกซิเดชันของลิพิดที่มากเกินไปจะส่งผลให้ความสามารถในการเคลื่อนที่ของตัวอสุจิ ลดลงและความสามารถในการเกิดการรวมตัวกันของอสุจิและไข่ในการเกิดการปฏิสนธิลดลง (Kim and Parthasarathy, 1998; Sheweta et al., 2005; Roca et al. 2004)

การวิจัยของ Kaeket et al. (2008) พบว่าการเสริมสารต้านอนุมูลอิสระ เช่น water soluble vitamins E, glutathione, L-cysteine โดยเฉพาะการใส่ L-cysteine ที่ความเข้มข้น 5mM ลงใน Freezing extender II สามารถทำให้มีจำนวนอสุจิที่เคลื่อนไหว มีจำนวนอสุจิที่มีอะโครโซมปกติ และมีชีวิตมากกว่าการใส่สารต้านอนุมูลอิสระชนิดอื่น ทั้งนี้เนื่องจาก cysteine มีคุณสมบัติที่สำคัญในการ สังเคราะห์โปรตีน เป็นส่วนประกอบของกลูตาไทโอน และเป็นสารตั้งต้นของทอรีน (Stegink et al., 1986) และซิสเทอีนเองมีความสามารถในการถูกขนส่งเข้าเซลล์อย่างรวดเร็ว และเซลล์สามารถนำไป ผลิตทอรีนได้ ซึ่งทอรีนมีคุณสมบัติในการลดแรงตึงผิวเมื่อมีการเชื่อมกับกรดไขมันบริเวณเยื่อหุ้มเซลล์ อสุจิ แต่ถึงอย่างไรก็ตามยังไม่มีการศึกษาถึงระดับความเข้มข้นของ L-cysteine ที่เหมาะสมสำหรับใส่ ใน Freezing extender II ทั้งนี้เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุดในการเพิ่มคุณภาพของน้ำเชื้อแช่แข็ง

เอสโตรเจน ในน้ำเลี้ยงเชื้อมีประมาณ 11.5 ไมโครกรัมต่อการหลั่งน้ำเชื้อ1 ครั้งจะมีผลดีต่อการเคลื่อนที่ของอสุจิในมดลูกและมีผลดีต่อการตกไข่ของตัวสุกร

พลอสตาแกลนดิน (Prostaglandins)เป็น derivative ของ unsaturated fatty acid ในสุกรจะมีต่ำกว่า100 ng/ml PGE และ PGF สร้างที่ต่อม seminal vesicle มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งอสุจิในระบบสืบพันธุ์เพศเมียโดยกระตุ้นการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อเรียบ

กรดซิทริกไม่ใช่แหล่งพลังงานที่สำคัญของตัวอสุจิแต่อาจจะเป็นตัวที่ทำให้ตัวอสุจิเกิดการเกาะกลุ่มกันในสัตว์บางชนิดและอาจช่วยป้องกันพิษจากโลหะหนักที่จะมีผลต่อตัวอสุจิได้

ไกลเซอร์โอฟอสโฟริลคลอลีนเป็นตัวแทนของฟอสเฟอร์และคลอลีนเกือบจะทั้งหมดในน้ำเลี้ยงเชื้อ ไกลเซอร์โอฟอสโฟริลคลอลีนพบมากในน้ำเชื้อของพ่อสุกรและเป็นตัวส่งเสริมการใช้พลังงานของตัวอสุจิภายหลังการผสมพันธุ์

น้ำตาลฟรุคโตสเป็นแหล่งที่สำคัญสำหรับตัวอสุจิ metabolism ของน้ำตาลฟรุคโตสขึ้นอยู่กับจำนวนของตัวอสุจิมีชีวิตและการทดสอบ Fructolysis เป็นวิธีตรวจสอบคุณภาพน้ำเชื้อที่ได้ผลอีกวิธีหนึ่ง

โปรตีนและกรดอะมิโน เป็นตัวป้องกันปฏิกิริยาของตัวอสุจิจากโลหะหนักเป็นตัว neutralize การทำลายของโลหะหนักและป้องกันการรวมตัวของตัวอสุจิ บทบาทของสารประกอบอื่นๆ ยังไม่ชัดเจน เช่นคาร์นิทีน (Carnitine) ซึ่งมีผลต่อการเคลื่อนไหวของตัวอสุจิ

รีแลกซิน(Relaxin) ช่วยในการขนส่งตัวอสุจิในระบบสืบพันธุ์ของตัวเมียเนื่องจากไปกระตุ้นการบีบรัดของมดลูก

อินซิทอล(Inositol) เป็นสารอนินทรีย์ที่มีอยู่มากเช่นเดียวกับกรดซิทริกอินซิทอลจะถูก metabolized โดยตัวอสุจิ

ออร์โกไรโอนีนเป็น base ซึ่งทำให้เกิดการลดและการเพิ่มกลุ่มซัลเฟอร์ซึ่งกลุ่มซัลเฟอร์จะแสดงบทบาทในการป้องกันกลุ่มซัลเฟอร์ใน intracellular ของตัวอสุจิซึ่งมีความสำคัญต่อการควบคุมการเคลื่อนไหวของตัวอสุจิ

จากการทดลองของ Okazaki et al.(2009) พบว่าการใช้น้ำเลี้ยงเชื้อในน้ำเชื้อแช่แข็ง 10% ใส่เข้าไปในสารละลายเจือจางน้ำเชื้อแช่แข็งสามารถเพิ่มอัตราการผสมติดในแม่สุกรให้เป็น 70% ได้เนื่องจากน้ำเลี้ยงเชื้ออสุจิทำให้เกิดกระบวนการ reverse capacitation และ acrosome reaction ทำให้ตัวอสุจิมีชีวิตอยู่ได้นานขึ้น (Vadnais et al.,2005) และ acrosome reaction และลดกระบวนการอักเสบในมดลูกในระบบสืบพันธุ์เพศเมียเปรียบเทียบกับกลุ่มแม่สุกรที่ไม่ได้มีการใช้น้ำเลี้ยงเชื้ออสุจิซึ่งที่มีอัตราการคลอดเพียง 9% เท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากการเหนี่ยวนำให้เกิดกระบวนการ capacitation ในระหว่าง

การทำละลายน้ำเชื้อแช่แข็ง (post-thawing processes) และทำให้มีจำนวน capacitated sperms มากกว่าในน้ำเชื้อสด ซึ่งเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ตัวสุกมีชีวิตรอดอยู่ได้ไม่นานหลังจากละลาย (Vishwanath et al., 1997) และส่งผลให้ความสามารถในการปฏิสนธิของเซลล์อสุจิลดลง นอกจากนี้มีการรายงานว่า การนำน้ำเลี้ยงเชื้ออสุจิมาใช้สามารถเพิ่มการเคลื่อนที่ไปข้างหน้าของตัวอสุจิได้ (Tso and Lee., 1980) การใช้น้ำเลี้ยงเชื้ออสุจิในกระบวนการแช่แข็งในช่วงก่อนเข้ากระบวนการแช่แข็งนั้นแม้ว่าจะสามารถลดความเสียหายที่เกิดจากกระบวนการแช่แข็ง (cryoinjury) ในระหว่างการลดอุณหภูมิและทำการแช่แข็งรวมทั้งกระบวนการทำละลายน้ำเชื้อแช่แข็ง (Rodriguez-Martinez et al., 2008) แต่ก็ยังเกิดความเสียหายจากขั้นตอนอื่นๆได้อีก เช่นกระบวนการปั่นแยกการแห้งน้ำ (dehydration) ในระหว่างการแช่แข็งหรือ rehydration ในระหว่างการทำละลาย ดังนั้นจุดประสงค์ของการใช้ supernatant เป็นสารละลายเจือจางน้ำเชื้อ (post-thawing solution) และสารละลายเจือจางน้ำเชื้อ (semen extender) แทน เพื่อเพิ่มอัตราการผสมติดในแม่สุกรโดยการทำให้การเคลื่อนที่ไปข้างหน้าของตัวอสุจิดีขึ้นและลดกระบวนการ capacitation ที่จะเกิดขึ้นในระหว่างกระบวนการทำละลาย

อีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การผสมเทียมในสุกรประสบความสำเร็จก็คือเวลาในการผสมเทียม (timing of insemination) เป็นที่ยอมรับกันว่าการผสมเทียมที่จะให้ได้อัตราการปฏิสนธิสูงนั้นควรทำการผสมเทียมสุกรภายใน 24 ชั่วโมงก่อนการตกไข่สำหรับน้ำเชื้อสด (Soede et al., 1995; Nissen et al., 1997, Kaeoket et al., 2002, 2005) และภายใน 4 ชั่วโมงก่อนการตกไข่สำหรับน้ำเชื้อสุกรแช่แข็ง (Waberski et al., 1994) และโอโอไซต์ของสุกรมีความสามารถที่จะถูกปฏิสนธิได้ระหว่าง 8-12 ชั่วโมงหลังจากตกไข่เท่านั้น (Hunter, 1967; Hunter and Dziuk, 1968) ดังนั้นจะเห็นว่าความสำเร็จของการผสมเทียมจะเกิดขึ้นได้นั้นจำเป็นต้องประสานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระยะเวลาในการผสม (timing of insemination) และเวลาในการตกไข่ (ovulation time) ของสุกรเข้าด้วยกัน แต่ในความเป็นจริงนั้นถ้าปราศจากเครื่องอัลตราซาวด์ที่ใช้ช่วยในการตรวจการตกไข่แล้วก็เป็นที่ยากที่จะทราบเวลาในการตกไข่ของสุกรโดยเฉพาะในภาคสนาม (field condition) ดังนั้น Kemp and Soede (1996) จึงได้ทำการศึกษาหาความสัมพันธ์ของ ระยะจากหย่านมจนถึงแสดงอาการเป็นสัด (weaning to oestrus interval, WOI) ระยะเวลาทั้งหมดที่สุกรแสดงอาการยืนนิ่งเพื่อรับการผสม (duration of oestrus) และเวลาในการตกไข่ (ovulation time) พบว่าการตกไข่ของสุกรเกิดขึ้นประมาณ 2/3 ของระยะเวลาทั้งหมดที่สุกรแสดงอาการยืนนิ่งเพื่อรับการผสม (duration of oestrus) และนักวิจัยกลุ่มนี้ยังพบว่าสุกรที่มีระยะจากหย่านมถึงแสดงอาการเป็นสัดสั้น (เช่น 3-4 วัน) สุกรจะแสดงอาการเป็นสัดนาน (long oestrus duration) ดังนั้นจะทำให้ เวลาในการตกไข่ยาวออกไปด้วย ในทางกลับกันสุกรที่มีระยะจากหย่านมถึงแสดงอาการเป็นสัดยาว (เช่น 5-7 วัน) สุกรจะแสดงอาการเป็นสัดสั้น (short oestrus duration) ดังนั้นจะ

ทำให้ เวลาในการตกไข่สั้นเข้ามา จากความสัมพันธ์ของทั้งสามปัจจัยนี้ สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อวางโปรแกรมการผสมเทียมให้อยู่ภายใน 24 ชั่วโมงก่อนการตกไข่ กล่าวคือ ถ้าสุกมีระยะ WOI ยาว ผู้ผสมต้องผสมเทียมสุกรให้เร็ว คือ ควรผสมทันทีที่สุกรแสดงอาการเป็นสัดสุกรและผสมซ้ำอีกครั้ง 12 ชั่วโมงต่อมา แต่ถ้าสุกมีระยะ WOI สั้น ผู้ผสมไม่ต้องรีบผสมเทียมสุกร คือ ควรผสมสุกรหลังแสดงอาการเป็นสัดประมาณ 24 ชั่วโมง และผสมซ้ำอีกครั้งใน 12 ชั่วโมงต่อมา ซึ่งพบว่ามีอัตราการตั้งท้องและอัตราการเข้าคลอดเป็นที่น่าพอใจในน้ำเชื้อสด (Kaeoket et al., 2009) อย่างไรก็ตามยังไม่มีมีการรายงานถึงการอาศัยความสัมพันธ์ของระยะจากหย่านมถึงแสดงอาการเป็นสัด (weaning to oestrus interval, WOI) ระยะเวลาทั้งหมดที่สุกรแสดงอาการยืนนิ่งเพื่อรับการผสม (duration of oestrus) และเวลาในการตกไข่ (ovulation time) มาประยุกต์ใช้ในการผสมเทียมสุกรโดยใช้น้ำเชื้อแช่แข็งในภาคสนาม (field condition)

จากการทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่ผ่านมาจะเห็นว่ามียปัจจัยหลายอย่างที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของน้ำเชื้อแช่แข็งและการนำไปใช้ผสมเทียมในอุตสาหกรรมการผลิตสุกร การเติมสารต้านอนุมูลอิสระโดยเฉพาะ L-cysteine เป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถเพิ่มคุณภาพของน้ำเชื้อสุกรแช่แข็งได้ แต่ยังไม่ได้มีการศึกษาถึงความเข้มข้นที่เหมาะสมเพื่อใส่ลงไปใน freezing extender II ในขณะเดียวกันการนำน้ำเชื้อแช่แข็งของสุกรที่ได้ไปผสมเทียมก็ต้องการการพัฒนา การทบทวนผลงานวิจัยชี้ให้เห็นว่าการนำ supernatant (seminal plasma + semen extender) จากกระบวนการแช่แข็งกลับมาใช้อีก ประกอบกับการนำความสัมพันธ์ของระยะจากหย่านมถึงแสดงอาการเป็นสัด (weaning to oestrus interval, WOI) ระยะเวลาทั้งหมดที่สุกรแสดงอาการยืนนิ่งเพื่อรับการผสม (duration of oestrus) และเวลาในการตกไข่ (ovulation time) มาประยุกต์ใช้น่าจะช่วยให้การผสมเทียมโดยใช้น้ำเชื้อแช่แข็งของสุกรมีประสิทธิภาพมากขึ้น